

Eight toy selection criteria

Nafiseh rafiei, zohreh saadatmand

¹ Instructor of Education and Psychology Department. Payame Noor University, Tehran, Iran.

² Associat professor, Department of Educational Sciences and Psychology. Isfahan Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

Abstract

The aim of the present study was to examine the eight criteria (age, sex, safety, price, diversity, application, appearance, culture and values of the society) in choosing toys from the perspective of the parents of children aged 4-6 in Sepahan city of Isfahan. The research method is descriptive survey in terms of target and data collection. The statistical population includes the parents of children aged 4-6, 13 kindergartens and preschool children in Sepahan city of Isfahan in the academic year of 2015-2016. Using cluster sampling method, 200 were selected as samples. The data gathering tool was a questionnaire made by a researcher made of 32 questions. The reliability of the Cronbach alpha test was confirmed at 89%. The results of descriptive and inferential statistics analysis using spss19 software were used in addition to frequency distribution and percentage of Friedman test, one way ANOVA and post hoc tests. The results indicate that there is no significant difference between the parents' view of education, different occupations and the number of children in the choice of toys for their children. However, the views of parents of different age groups showed a significant difference in 6 criteria of 8 criteria for selecting toys for children. Also, the three main criteria for selecting a toy are, respectively, the fitting of playing equipment with the age and gender of the child and the use of toys, and considering the standard of culture and values of society as a criterion that is often neglected by parents in the choice of toy, was determined.

Keywords: toys, children, criteria

معیارهای هشت‌گانه انتخاب اسباب‌بازی

نفیسه رفیعی*، زهره سعادت‌مند

^۱ مربی گروه علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
^۲ دانشیار گروه علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان، اصفهان، ایران.

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی معیارهای هشت‌گانه (تناسب سن و جنس، ایمنی، قیمت، تنوع، کاربرد، ظاهر، فرهنگ و ارزش‌های جامعه) در انتخاب اسباب‌بازی از دیدگاه والدین کودکان ۴-۶ ساله سپاهان شهر اصفهان صورت گرفته است. روش پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ گردآوری داده‌ها توصیفی پیمایشی است. جامعه آماری شامل والدین کودکان ۴-۶ ساله همه مهدکودک و پیش‌دبستانی‌های سپاهان شهر اصفهان در سال تحصیلی ۹۵-۹۴ بود. با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای ۲۰۰ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته ۳۲ سؤالی انجام گردید. پایایی پرسشنامه با ضریب آلفای کرونباخ ۸۹ درصد تأیید شد. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آمار توصیفی و استنباطی با استفاده از نرم‌افزار SPSS19 علاوه بر شاخص‌های توزیع فراوانی و درصد از آزمون فریدمن، تحلیل واریانس یک راهه و آزمون‌های تعقیبی استفاده گردید. نتایج بیانگر این است که بین دیدگاه والدین با تحصیلات، مشاغل متفاوت و تعداد فرزندان در انتخاب اسباب‌بازی برای کودکانشان تفاوت معناداری وجود ندارد، اما دیدگاه‌های والدین گروه‌های سنی مختلف تفاوت معناداری را در ۶ معیار از ۸ معیار در انتخاب اسباب‌بازی برای کودکان نشان داد. همچنین سه معیار اصلی در انتخاب اسباب‌بازی به ترتیب، متناسب بودن وسیله بازی با سن و جنسیت کودک و کاربرد اسباب‌بازی است و توجه به معیار فرهنگ و ارزش‌های جامعه نیز به‌عنوان معیاری که بیشتر توسط والدین در انتخاب اسباب‌بازی مورد غفلت قرار می‌گیرد، تعیین شد.

واژه‌های کلیدی: اسباب‌بازی، کودکان، معیار

مقدمه

کودکان گل‌های بوستان ما و آینده‌سازان کشورند. ملتی در آینده موفق، پیروز و سربلند خواهد بود که به نیازهای جسمی و روانی کودکان خود توجه بیشتری داشته باشند. امروزه روان‌شناسان اعتقاد دارند که برای رسیدن به مراحل بالاتر رشد باید پایه‌های اولیه رشد را جدی گرفت و چنانچه اولین مراحل رشد به خوبی طی نشود، کودک در مراحل بعدی دچار اختلال خواهد شد. یکی از نیازهای مهم کودک، نیاز به بازی و اسباب‌بازی است. بازی یعنی هر نوع ورزش یا فعالیتی که توسط کودکان به منظور تنوع انجام می‌گیرد. بازی برای کودک همانند آب است برای ماهی. کودک بدون بازی نمی‌تواند به رشد و تعادل سازنده‌ای برسد. اسباب‌بازی، شوق زیستن را در وجود کودک برمی‌انگیزد و موجب پرورش قوای جسمی، ذهنی، روانی، عاطفی و اجتماعی کودک می‌شود. مسئله مهم این است که بازی و اسباب‌بازی باید متناسب با ویژگی‌های سنی و جسمی و روانی کودک باشد تا اثرات مفید داشته باشد و گرنه او را دچار شکست‌های متعدد و احساس حقارت می‌کند که در این صورت، این اسباب‌بازی برای کودک مضر خواهد بود. روان‌شناس مشهور «ژان پیاژه، piyaje» تأکید می‌کند که والدین در انتخاب اسباب‌بازی دقت و هوشیاری لازم را داشته باشند، چرا که در شکل دادن به تمایلات عاطفی و روانی او نقش مهمی ایفا می‌کند و چنانچه در انتخاب آن‌ها توجه کافی نشود، ناخواسته تمایلات کودکان به گونه‌ای شکل می‌گیرد که مورد انتظار نبوده است (Motahari, 2010). دیدگاه‌ها و نظرات متفاوتی در انتخاب و خرید اسباب‌بازی متناسب با تغییر و تحولات فناوری در زندگی انسان‌ها وجود دارد، از جمله اینکه در عصر باستان وسایل ابتدایی برای آموزش کودکان بشر اولیه از سنگ و سنگریزه‌هایی شکل‌یافته، استخوان حیوانات و طناب‌هایی از روده حیوانات آن زمان به خصوص ماموت‌ها و نوعی از ماهی‌های عظیم‌الجثه درست می‌شد و کودکان با این

اسباب‌بازی‌ها، بازی‌های گوناگونی انجام می‌دادند. البته با پیدایش اسباب‌بازی، در تفکر و خلاقیت بشر اولیه نوعی پیشرفت به وجود آمد (Shafiei, Shkarae, & Zaren.Moghadam Taherian, Mohebbi 1999 Soufirand)، بنابراین اسباب‌بازی وسیله‌ای است برای بازی کردن که به وسیله کودکان مورد استفاده قرار می‌گیرد و در رشد و شکوفایی استعدادهايشان به آن‌ها کمک می‌کند. اسباب‌بازی در زندگی کودک، نقش مؤثری دارد و جزئی از زندگی آن‌ها را تشکیل می‌دهد. چنانچه اسباب‌بازی‌ها با دقت و بر طبق اصول روان‌شناسی و رشد کودک و اهداف آموزشی انتخاب شوند در زندگی اجتماعی و روانی و رشد فکری و تربیتی آنان بسیار مؤثر خواهد بود. به همین دلیل است که روان‌شناسان و مربیان مشهوری چون منتسوری (Montessori)، والون (Walon)، کلاپارد (Kelapard)، دوبس (Doobs) و هوشیار در این زمینه به تفصیل بحث کرده و بازی و علاقه آن‌ها به داشتن اسباب‌بازی، یکی از علائم سلامت عقل و کنجکاوی آنان است. بسیاری از والدین می‌پندارند که اسباب‌بازی فقط برای سرگرمی کودکان درست شده و بسیاری از سازندگان اسباب‌بازی‌ها، نیز فقط به جنبه مصرفی و تجاری اسباب‌بازی‌ها پرداخته‌اند و از این نکته غافل‌اند که شخصیت و تفکر کودکان در سنینی شکل می‌گیرد که با اسباب‌بازی‌ها بازی می‌کنند و تناسب اسباب‌بازی با سن کودک نقش بسزایی در رشد همه‌جانبه کودک خواهد داشت (Ahmadvand, 2002). به‌طور مثال فهرست اسباب‌بازی‌های مناسب برای کودکان ۳ الی ۴ سال عبارت‌اند از: نردبان، وسایل نجاری (چکش، میخ و...) وسایل آشپزی (ظرف‌های کوچک غذاخوری و آشپزی و...)، وسایل و اسباب‌بازی‌های حمل‌ونقل مثل واگن، گاری دستی، کامیون، تراکتور، جرثقیل، قایق، هواپیما، کشتی، اتومبیل، انواع عروسک، قطعات کاغذ رنگی، مکعب‌های چوبی، آهن‌ربا، قطعات آهن، ظرف‌های کوچک غذاخوری و آشپزی، جارو، تخت‌خواب

نخ)، دوچرخه، توپ با راکت، قیچی و کاغذ، انواع عروسک (عروسک خیمه‌شب‌بازی و...)، گل رس، خاک و شن است (Naeyc, 2017). البته نگرانی‌هایی مانند مطلوب و محبوب بودن اسباب‌بازی، هنگام خرید وسایل بازی توسط والدین همیشه مهم‌ترین چیزی است که ذهن والدین را آشفته می‌کند؛ اما آنچه برای برخی از والدین در انتخاب اسباب‌بازی مهم است تهیه اسباب‌بازی‌های محرک و جذاب برای کودکانشان است (Asgarizadeh, 2005). در تحقیقی که از والدین کودکان ۳ تا ۶ ساله انجام شده است اثرات مهم تناسب کاربرد و نقش وسایل اسباب‌بازی با سن و جنس کودکان را مواردی مانند ارتقا رشد شناختی کودک، ارتقا مهارت‌های زبانی، فراهم کردن اطلاعات و دانش نسبت به محیط فیزیکی، کمک به رشد اجتماعی کودک، تسهیل در رشد نقش جنسیتی کودک بیان کرده‌اند (Goldstein, 2012). نتایج تحقیقات ال‌کوردی نیز بیانگر این است که از بین عوامل جمعیت‌شناختی، جنسیت کودک نقش پررنگ‌تری در انتخاب اسباب‌بازی توسط والدین دارد (Al kurdi, 2017). نتایج تحقیقات اعتمادمقدم (Etemad Moghadam, 2012) بیانگر این بود که میزان آگاهی والدین در مورد اسباب‌بازی‌های پرخطر اندک است و بر اساس آمارهای گزارش شده از اورژانس‌های بیمارستان‌های آمریکا در سال ۲۰۰۲ از حدود ۲۴۰ هزار و ۱۴۴ مورد آسیب کودکان بر اثر استفاده از اسباب‌بازی، ۹۲/۵ درصد از نوع مکانیکی، ۶/۴ درصد با علل نامشخص، یک درصد شیمیایی، کمتر از یک درصد الکتریکی و آتش‌سوزی بوده است. در زمینه مزایای اسباب‌بازی نظرات والدین کودکان متفاوت است از جمله اینکه ۹۵ درصد سرگرم‌سازی، ۹۰ درصد رشد خلاقیت و سرگرم کردن کودک، ۹۰ درصد لذت‌بخش بودن، ۸۵ درصد رشد تفکر، ۸۲ درصد یادگیری مهارت‌های زندگی، ۶۹ درصد کمک به رشد و تکامل، ۴۸ درصد آسودگی مادر و ۳۲ درصد دکوری بودن اسباب‌بازی را به خود اختصاص داده است.

عروسک، خانه عروسک، حیوانات گوناگون، ماشین آتش‌نشانی، الاکلنگ، سرسره، تاب، تلفن، سه‌چرخه، خمیر بازی، گل رس، ماسه، سه‌چرخه، انواع پازل، وسایل نقاشی (مداد شمعی، گچ، آبرنگ).

فهرست اسباب‌بازی‌های مناسب برای کودکان ۴ الی ۵ ساله عبارت‌اند از: وسایل ساده خیاطی (نخ و سوزن کوبلن)، انواع پازل با ۹ تا ۱۵ قطعه، کلاه مأموران آتش‌نشانی، کلاه افسر پلیس، لباس پرستار و پزشک، وسایل برش و چسباندن (چسب، قیچی)، لگو یا بلوکه‌های ساختمان‌سازی، وسایل نقاشی (مداد رنگی، گواش، آبرنگ، ماژیک)، مهره‌های رج شونده، وسایل ساده نجاری (چکش، اره کوچک)، طناب برای طناب‌بازی، قطعه‌های چوبی و پلاستیکی برای خانه‌سازی، گاری دستی، الاکلنگ، سرسره، تاب، نردبان، لباس‌های مردانه و زنانه، سه‌پایه و تخته‌سیاه، تلفن، ظرف‌های کوچک غذاخوری و آشپزی، وسایل بازی‌های تقلیدی، وسایل باغبانی (بیلچه، شن کش و...) آهن‌ربا، براده آهن، تکه آهن. بهترین اسباب‌بازی برای کودک در ۵ سالگی، لگو یا بلوک‌ها است که با آن‌ها ساختمان می‌سازد. قیچی کردن کاغذ فعالیتی است که کودک در این دوره سنی نیز علاقه نشان می‌دهد. بنابراین آموزش چگونگی کار کردن با قیچی و کاغذها در این سن به کودکان لازم است؛ زیرا کودک از سوراخ کردن، بریدن، چین دادن کاغذ، به خصوص کاغذهای رنگی، لذت می‌برد. سوراخ کردن کاغذ فعالیت دیگری است که کودک را سرگرم می‌کند، بریدن عکس‌ها و چسباندن آن روی کاغذ، نقاشی کردن با مداد رنگی، آبرنگ و ماژیک مدت زمان زیادی او را سرگرم می‌کند. در این دوره کودک به انجام دادن کارهای دستی، به‌ویژه بریدن، دوختن و چسباندن علاقه دارد.

فهرست اسباب‌بازی‌های مناسب برای کودکان ۵ تا ۶ ساله عبارت است از: میز تحریر و صندلی، جعبه رنگ و وسایل نقاشی، وسایل باغبانی (بیلچه، شن کش و...، فرفره، طناب برای طناب‌بازی، وسایل خیاطی (سوزن و

۲۳ درصد با دوام بودن اسباب‌بازی، ۲۳ درصد رعایت نکات ایمنی، ۲۱ درصد کمک به یادگیری کودک، ۱۹ درصد تناسب اسباب‌بازی با ویژگی‌های رشد کودک، ۱۹ درصد بکار بردن اصول علمی در ساخت اسباب‌بازی، ۱۷ درصد تبلیغات و ۲۱ درصد جدید بودن اسباب‌بازی. در تحقیق پورمقدس، پیشکار و کلاه‌زاده (Pourmoghadas, Pishkar & Kavehzadeh, 2006)، در بررسی مقدار فلزات سمی در برخی اسباب‌بازی‌های پلاستیکی در شهر اصفهان بیانگر این است که بیشترین غلظت فلزات سمی مربوط به سرب و کمترین آن مربوط به کادمیوم است و نیز مقدار این فلزات در این اسباب‌بازی‌ها بسیار کمتر از حد مجاز توصیه شده بود و بالاترین میانگین غلظت سرب و کادمیوم مربوط به رنگ سبز و بالاترین مقدار کروم مربوط به رنگ زرد اسباب‌بازی‌های مورد مطالعه بود. تحقیقی دیگر در این زمینه نیز نشان داده که آگاهی ۶/۲ درصد والدین در مورد ایمنی اسباب‌بازی‌ها در حد خوب و آگاهی ۹۳/۲ درصد در حد متوسط و ۰/۶ درصد آگاهی ضعیفی داشته‌اند و ۷۶ درصد والدین، اسباب‌بازی‌های دارای آهن‌ریا را خطرناک نمی‌دانستند و ۵۶ درصد والدین اسباب‌بازی‌های درون تخم‌مرغ‌های شکلاتی را بی‌خطر دانسته‌اند. یافته‌های این پژوهش با وجود خطرناک بودن بسیاری از اسباب‌بازی‌ها برای کودکان، فقط ۷۶ درصد والدین مورد بررسی همیشه هنگام خرید اسباب‌بازی به مقدار و نوع ماده شیمیایی نوشته شده در بروشور آن نگاه می‌کنند. به‌طور کلی آگاهی والدین از عوامل مؤثر بر ایمنی اسباب‌بازی نسبتاً ضعیف است (GLASSY, 2003). بررسی‌های انجام شده در تحقیق ال‌کوردی بیانگر این است که خرید اسباب‌بازی آن‌گونه که والدین فکر می‌کنند عمل ساده‌ای نیست و انتخاب اسباب‌بازی توسط والدین بیشتر تابع جنسیت کودک است و سایر عوامل در هنگام خرید اسباب‌بازی خیلی کم یا اصلاً در نظر گرفته نمی‌شود. برای مثال انتخاب وسایل اسباب‌بازی موتوری، آموزشی، ورزشی، برقی و مکانیکی

تحقیقات انجام شده در دانشگاه کمبریج نیز نشان داد که اهمیت ظاهر اسباب‌بازی با بزرگ‌تر شدن کودکان بیشتر و این تفاوت در کودکان کم سن و سال کمتر می‌شود. البته توجه و گرایش به عروسک در دختران و ماشین در پسران در سنین پایین‌تر نیز قابل مشاهده است، قابل شستشو بودن وسایل اسباب‌بازی در سنین پایین‌تر کودکی و گران نبودن و ایمنی و شیمیایی نبودن ترکیبات وسایل اسباب‌بازی از جمله دغدغه‌های والدین کودکان بیان شده است (jadva, Hines & Golombok, 2010). تحقیقی که دهداری، دانش‌کهن، نورافکن، اسماعیل‌آبادی، کلهر و محمودی (Dehdari, Kalhor, nourafkan Esmaeelabadi, Daneshkohan Mahmoudi, 2006) در زمینه میزان آگاهی والدین از ایمنی اسباب‌بازی‌ها در هنگام خرید انجام داده‌اند بیانگر این بود که ۰/۶ درصد از والدین آگاهی ضعیف و ۹۳/۲ درصد آگاهی خوب نسبت به ایمنی اسباب‌بازی‌ها داشتند و معیارهای خرید اسباب‌بازی ایمن در ۰/۳ درصد از والدین ضعیف و ۲۴/۴ درصد متوسط و ۷۷/۴ درصد خوب گزارش شد. در تحقیقی که شجاعی (Shojaei, 2006) در بررسی وضعیت اسباب‌بازی در ایران و پیامدهای تربیتی آن انجام داده، به این نتیجه رسیده است که از لحاظ کارکرد آموزشی و تفریحی، ۵۴/۷ درصد اسباب‌بازی دارای هر دو جنبه هستند و ۴۴/۳ درصد فقط سرگرم‌کننده و فقط یک درصد جنبه آموزشی داشته و نیز نشان داده که دلایل پرفروش بودن برخی اسباب‌بازی‌ها در شهر تهران به این شرح است: ۹۴ درصد آموزنده، ۷۳ درصد ظاهر زیبا، ۵۸/۳ درصد ارزان بودن قیمت، ۵۲/۱ درصد نوع بسته‌بندی، ۴۸ درصد مرغوبیت جنس اسباب‌بازی، ۴۸ درصد احساس رضایت کودک از اسباب‌بازی، ۴۶ درصد استفاده از مواد نو در ساخت اسباب‌بازی، ۴۴ درصد خارجی بودن، ۳۳/۳ درصد سرگرم‌کنندگی، ۳۱/۳ درصد استفاده از الگوهای خارجی، ۲۷/۱ درصد ایرانی بودن، ۲۷/۱ درصد بهداشتی بودن، ۲۵ درصد ایجاد کنجکاوی در کودک،

برای کودکان پسر به‌منظور آشنایی و آماده‌سازی آنان برای فعالیت‌های خارج از منزل است، انتخاب عروسک، وسایل اسباب‌بازی خانه برای کودکان دختر به‌منظور آماده‌سازی فعالیت‌های خانه‌داری و بچه‌داری در اولویت انتخاب است. نتایج این تحقیق منجر به ایجاد مدلی از عوامل و معیارهای انتخاب اسباب‌بازی در هنگام خرید توسط والدین گردید که عبارت‌اند از: عوامل مربوط به کاربرد اسباب‌بازی، عوامل وابسته به عواطف و هیجانات کودک، عوامل وابسته به قیمت و هزینه اسباب‌بازی، عوامل وابسته به مسائل آموزشی به کودکان، عوامل وابسته به اطلاعات جمعیت‌شناختی کودکان و والدین تعیین گردید. از بین اطلاعات جمعیت‌شناختی والدین (سن، جنی است، میزان تحصیلات، نوع شغل) فقط جنسیت والدین به ایجاد دیدگاه متفاوتی در انتخاب اسباب‌بازی برای کودکان منجر شد و نسبت به سایر اطلاعات جمعیت‌شناختی تفاوت معناداری را ایجاد کرد (Al kurdi, 2017). بنابراین در این پژوهش با توجه به پیشینه و تحقیقات کمی که در بررسی اکثریت معیارهای انتخاب اسباب‌بازی برای کودکان انجام شده است، ضمن به‌کارگیری معیارهای مورد استفاده در این پژوهش‌ها و سایر معیارهای به دست آمده از پرسشنامه بازپاسخ در این پژوهش معیارهای بیشتری را در انتخاب اسباب‌بازی به‌عنوان معیارهای هشت‌گانه متناسب با کودکان ۴-۶ ساله بررسی می‌کند که عبارت‌اند از: تناسب سن کودک با اسباب‌بازی، تناسب جنسیت کودک با اسباب‌بازی، ایمنی اسباب‌بازی، قیمت اسباب‌بازی، تناسب اسباب‌بازی با فرهنگ و ارزش‌های جامعه، تنوع اسباب‌بازی، کاربرد اسباب‌بازی و ظاهر اسباب‌بازی که والدین در هنگام خرید به آن توجه دارند که به اجمال بیان می‌شود:

اولین معیار، تناسب سن کودک با اسباب‌بازی است به‌طوری که کودک با کمال میل آن را بپذیرد و از بازی با آن واقعاً لذت ببرد و از نظر وزن و اندازه با ویژگی‌های فیزیکی سن کودک سازگار باشد و نیز با توانایی ذهنی

کودک هماهنگی داشته باشد (Shojaei, 2006). دومین معیار، تناسب جنسیت کودک با اسباب‌بازی است که باید به دخترانه و پسرانه بودن و صفات آن‌ها و نیز نوع اسباب‌بازی‌های آن‌ها تفاوت قائل شد که بر این اساس ابزارهای مکانیکی و وسایلی از این قبیل از جمله اسباب‌بازی‌های محبوب پسران و عروسک‌های مختلف از اسباب‌بازی‌های محبوب دختران محسوب می‌شود (Deborah & Bodroa, 2008). سومین معیار، ایمنی اسباب‌بازی است که باید اسباب‌بازی‌های ایمن و بی‌خطر را در اختیار کودکان قرار داد، از جمله اینکه جنس اسباب‌بازی‌ها باید قابل شست‌وشو باشد. در اسباب‌بازی‌های چوبی، چوب باید کاملاً صاف باشد تا تراشه‌های آن در دست فرو نرود و اسباب‌بازی‌های پلاستیکی هم باید صاف و برای لمس کردن مناسب باشند و از جنس شکننده نباشند، زیرا در صورت شکستن، لبه‌های آن تیز و برنده می‌شود و نکات دیگری که باید در هنگام انتخاب اسباب‌بازی رعایت و لحاظ گردد (Shahraari, 1983). چهارمین معیار، قیمت اسباب‌بازی است که یکی از مهم‌ترین نگرانی‌های والدین است. پس خریدن یک اسباب‌بازی ارزان غیرمنطقی نیست، مخصوصاً وقتی که معیارهای لازم را داشته باشد و باعث رشد ذهنی و رشد جسمانی و رشد اجتماعی کودک شود. لکن انتخاب اسباب‌بازی بر اساس قیمت ارزان آن و نادیده گرفتن سایر معیارها می‌تواند آسیب‌زا باشد (Asgarizadeh, 2005). پنجمین معیار، تناسب اسباب‌بازی با فرهنگ و ارزش‌های جامعه است که یکی از بهترین اهداف و کارکردهای اسباب‌بازی است. بنابراین در کشورهایی که اسباب‌بازی با اهداف فرهنگی ساخته شود، یکی از اصلی‌ترین معیارهای آن، تقویت ارزش‌های فرهنگی به کودکان است. اسباب‌بازی طراحی شده باید آداب و رسوم و سبک و شیوه رفتاری مورد قبول را در جامعه تبلیغ و از ترویج رفتارها و مدل‌های بیگانه جلوگیری کند. ششمین معیار، تنوع اسباب‌بازی است. انسان دارای توانمندی گوناگونی است که هر یک

از نمونه مورد بررسی، جمع‌آوری و به همراه سایر معیارهای موجود در تحقیقات کمی که در این زمینه انجام شده بود در تهیه پرسشنامه استفاده شد. برای محاسبه روایی پرسشنامه از روایی صوری و محتوایی استفاده شد. به‌منظور تأیید روایی صوری، پرسشنامه در اختیار خبرگان و استادان علوم تربیتی قرار گرفت و از آن‌ها نظرخواهی شد و تغییراتی از لحاظ وضوح جملات و کلمات انجام گردید. در روایی محتوایی پس از شناسایی ملاک و معیارهای انتخاب اسباب‌بازی حاصل از سؤال بازپاسخ والدین و مربیان و مطالعه ادبیات پژوهش، پرسشنامه اولیه تهیه و در اختیار خبرگان قرار گرفت. بر اساس نظرات اصلاحی آنان اصلاحات اولیه انجام و با بررسی مکرر نهایی شد. بخش اول پرسشنامه شامل اطلاعات جمعیت‌شناختی فردی والدین و کودکان شامل (سن کودک در دو گروه سنی ۴ تا ۵ و ۵ تا ۶ سال، سن والدین، نوع شغل، تحصیلات و تعداد فرزندان والدین) و در بخش دوم پرسشنامه ۳۲ سؤال بسته پاسخ در چهار طیف لیکرت (زیاد، متوسط، کم، اصلاً) و با نمره‌گذاری (۰-۱-۲-۳) تهیه شد که ابتدا به‌صورت آزمایشی در بین ۲۵ نفر از والدین کودکان مراکز آموزشی خارج از نمونه موردبررسی در پژوهش توزیع گردید. به‌منظور سنجش پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که برابر با ۰٫۸۹ درصد محاسبه و تأیید شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آماری توصیفی و استنباطی شامل توزیع فراوانی، درصد، آزمون فریدمن، تحلیل واریانس یک راهه و آزمون‌های تعقیبی بونفرونی با استفاده از نرم‌افزار SPSS¹⁹ استفاده گردید.

یافته‌های پژوهش

نتایج حاصل از یافته‌های آمار توصیفی بیانگر این است که گروه سنی ۳۵-۳۱، بیشترین گروه سنی (۴۴٪) از والدین را به خود اختصاص می‌دهد (طبق جدول ۱)، البته در یک نگاه کلی ۷۱ درصد از والدین در گروه سنی ۲۵-۳۵ سال و در گروه سنی والدین جوان قرار دارند.

از آن‌ها برای شکوفایی و ظهور خود نیازمند راهکارهای متنوعی است؛ بنابراین تنوع اسباب‌بازی باعث رشد و شکوفایی استعدادهاى مختلف در کودکان و رشد همه‌جانبه در آنان می‌شود (Shojaei, 2006). هفتمین معیار، کاربرد اسباب‌بازی است که از آن می‌توانیم برای تعلیم مفاهیم مختلف استفاده کرد که باعث افزایش خزانه لغات و هماهنگی عضلات در سنین مختلف کودکی شده و فرصت آموختن و دسترسی به محیط را بیشتر مهیا می‌کند و از کاربرد تشخیصی اسباب‌بازی هم می‌توان برای تشخیص رشد اجتماعی و شخصیتی و ذهنی کودک و از کاربرد درمانی آن هم برای حل مشکلات رفتاری و درمان ناتوانی‌ها استفاده کرد (Tabatabai Nia, 1987). هشتمین معیار، ظاهر اسباب‌بازی است یعنی توجه به جذابیت و نوع بسته‌بندی و رنگ آن که باید رنگ‌های شاد انتخاب کنیم، نه رنگ‌هایی که باعث افسردگی کودک می‌شود (Shojaei, 2006). لذا این پژوهش در نظر دارد معیارهای هشت‌گانه انتخاب اسباب‌بازی کودکان ۴-۶ ساله را از دیدگاه والدین بررسی نماید.

روش پژوهش

روش تحقیق توصیفی-پیمایشی است. جامعه مورد مطالعه شامل والدین کودکان ۴-۶ ساله همه مهدکودک و پیش‌دبستانی‌های سپاهان شهر اصفهان در سال تحصیلی ۹۵-۹۴ بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای از ۱۳ مهدکودک و پیش‌دبستانی، ۴ مهدکودک و پیش‌دبستانی از ۴ منطقه متفاوت جغرافیایی سپاهان شهر انتخاب و در بین همه والدین گروه سنی ۴ تا ۶ سال که ۲۰۰ نفر بودند، پرسشنامه توزیع شد و بعد از یک ماه پرسشنامه‌ها تکمیل و جمع‌آوری شد. ابزار جمع‌آوری اطلاعات یک پرسشنامه محقق ساخته بود که در مرحله اول برای شناسایی معیارهای انتخاب اسباب‌بازی با طرح یک سؤال بازپاسخ معیارهای انتخاب اسباب‌بازی از والدین و مربیان خارج

سطح تحصیلات والدین بر اساس جدول ۲ در مقطع دیپلم (۳۹٪/۵)، کارشناسی (۲۹٪) و زیر دیپلم (۲۲٪) دارای بیشترین درصد فراوانی در بین والدین است، به عبارتی ۶۸/۵ درصد از والدین دارای تحصیلات دیپلم تا کارشناسی و ۹۰/۵ درصد از والدین دارای تحصیلات زیر دیپلم تا کارشناسی هستند.

جدول ۱. توزیع فراوانی و درصد گروه نمونه بر اساس سن

سن	شاخص‌های آماری	فراوانی	درصد
۲۵-۳۰ سال		۵۴	۲۷/۰۰
۳۱-۳۵ سال		۸۸	۴۴/۰۰
۳۶-۴۰ سال		۳۵	۱۷/۵۰
۴۱ سال و بالاتر		۲۳	۱۱/۵۰
مجموع		۲۰۰	۱۰۰

جدول ۲. توزیع فراوانی و درصد گروه نمونه بر اساس تحصیلات

میزان تحصیلات	شاخص‌های آماری	فراوانی	درصد
زیر دیپلم		۴۴	۲۲/۰۰
دیپلم		۷۹	۳۹/۵۰
فوق دیپلم		۷	۳/۵۰
کارشناسی		۵۸	۲۹/۰۰
کارشناسی ارشد		۹	۴/۵۰
دکتری		۳	۱/۵۰
مجموع		۲۰۰	۱۰۰

بر اساس جدول ۳، ۶۲ درصد از والدین خانه‌دار و ۳۸ درصد شاغل هستند. از لحاظ تعداد فرزندان ۳۴ درصد والدین یک فرزند، ۴۶ درصد دارای دو فرزند و ۱۵/۵ درصد سه فرزند و ۴/۵ درصد والدین ۴ تا ۷ فرزند دارند؛ بنابراین ۶۶ درصد از والدین نمونه مورد بررسی بر اساس جدول ۴). همچنین از تعداد ۲۰۰ کودک، میزان اطلاع و آگاهی والدین نسبت به معیارهای انتخاب اسباب‌بازی در مادران (۷۴٪/۵) نسبت به پدران (۲۵٪/۵) در نمونه مورد بررسی بیشتر است (طبق جدول ۵).

جدول ۳. توزیع فراوانی و درصد گروه نمونه بر اساس نوع شغل

نوع شغل	شاخص‌های آماری	فراوانی	درصد
خانه‌دار		۱۲۴	۶۲
شاغل		۷۶	۳۸
مجموع		۲۰۰	۱۰۰

جدول ۴. توزیع فراوانی و درصد گروه نمونه بر اساس تعداد فرزندان

تعداد فرزندان	شاخص‌های آماری	فراوانی	درصد
۱		۶۸	۳۴/۰۰
۲		۹۲	۴۶/۰۰
۳		۳۱	۱۵/۵۰
۴		۷	۳/۵۰
۵		۱	۰/۵۰
۷		۱	۰/۵۰
مجموع		۲۰۰	۱۰۰

جدول ۵. توزیع فراوانی و درصد والدین مطلع نسبت به معیارهای انتخاب اسباب‌بازی

والدین	شاخص‌های آماری	فراوانی	درصد
پدر		۵۱	۲۵/۵۰
مادر		۱۴۹	۷۴/۵۰
مجموع		۲۰۰	۱۰۰

اسباب‌بازی (میانگین رتبه‌ها=۴/۶۵)، الویت پنجم متعلق به معیار ایمنی اسباب‌بازی (میانگین رتبه‌ها=۴/۲۸)، الویت ششم متعلق به معیار تنوع اسباب‌بازی (میانگین رتبه‌ها=۴/۰۷)، اولویت هفتم متعلق به معیار قیمت اسباب‌بازی (میانگین رتبه‌ها=۳/۹۰) و اولویت هشتم و آخر متعلق به معیار فرهنگ و ارزش‌های جامعه (میانگین رتبه‌ها=۳/۳۲) است که در پاسخ به پرسش اول اولویت‌های هشت‌گانه ذکر شده میزان اهمیت توجه والدین در انتخاب معیارهای اسباب‌بازی مشخص می‌شود؛ بنابراین سه معیار اصلی در انتخاب اسباب‌بازی از دید والدین در پاسخ به پرسش دوم به ترتیب: تناسب سن کودک، کاربرد اسباب‌بازی و تناسب جنسیت کودک در نظر گرفته می‌شود. در پاسخ به پرسش سوم توجه به تناسب اسباب‌بازی با فرهنگ و ارزش‌های جامعه به‌عنوان معیاری که مورد غفلت و بی‌توجهی قرار می‌گیرد توسط والدین تعیین شده است.

بررسی سه پرسش اول پژوهش

۱. میزان اهمیت والدین نسبت به معیارهای هشت‌گانه انتخاب اسباب‌بازی چقدر است؟
۲. کدام یک از معیارهای هشت‌گانه انتخاب اسباب‌بازی به‌عنوان سه اولویت اصلی والدین است؟
۳. کدام یک از معیارهای هشت‌گانه انتخاب اسباب‌بازی بیشتر مورد غفلت قرار می‌گیرد؟

برای بررسی پرسش‌های اول تا سوم پژوهش، از مقایسه میانگین‌ها و میانگین رتبه‌ها با استفاده از آزمون فریدمن (Friedman test) در جدول ۶ استفاده شده است. ترتیب افزایش میانگین رتبه‌ها مشخص‌کننده اولویت معیارهای انتخاب اسباب‌بازی برای والدین است، به‌گونه‌ای که اولویت اول متعلق به معیار تناسب سن کودک (میانگین رتبه‌ها=۵/۴۷)، اولویت دوم متعلق به معیار کاربرد اسباب‌بازی (میانگین رتبه‌ها=۵/۲۶)، اولویت سوم متعلق به معیار جنسیت کودک (میانگین رتبه‌ها=۵/۰۴)، اولویت چهارم متعلق به معیار ظاهر

جدول ۶. اولویت‌های انتخاب اسباب‌بازی از دیدگاه والدین

فرهنگ و ارزش‌های جامعه	قیمت اسباب‌بازی	تنوع اسباب‌بازی	ایمنی اسباب‌بازی	ظاهر اسباب‌بازی	جنسیت کودک	کاربرد اسباب‌بازی	سن کودک	معیار شاخص‌های آماری
۷/۵۱	۸/۱۱	۸/۴۶	۸/۵۷	۸/۹۳	۹/۱۳	۹/۳۰	۹/۴۱	میانگین
۲/۴۶	۲/۶۷	۲/۱۷	۲/۲۴	۲/۱۲	۲/۶۴	۲/۳۲	۲/۱۱	انحراف استاندارد
۳/۳۲	۳/۹۰	۴/۰۷	۴/۲۸	۴/۶۵	۵/۰۴	۵/۲۶	۵/۴۷	میانگین رتبه‌ها
۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	اولویت

معیارهای ایمنی و تنوع اسباب‌بازی در سطح $p < 0.05$ تفاوت معنادار را نشان می‌دهد؛ به عبارت دیگر بین دیدگاه والدین در سنین مختلف از نظر توجه به سن و جنسیت کودک و همچنین ظاهر، ایمنی، تنوع و ظاهر در انتخاب نوع اسباب‌بازی تفاوت معنادار وجود دارد.

پرسش چهارم: آیا بین دیدگاه والدین با سنین مختلف در توجه به معیارهای هشت‌گانه در انتخاب اسباب‌بازی تفاوت معناداری وجود دارد؟

نتایج حاصل از آزمون آماری F در جدول ۷ بیانگر این است که برای معیارهای سن کودک، کاربرد اسباب‌بازی، جنسیت کودک، ظاهر در سطح $p < 0.01$ و برای

جدول ۷. نتایج تحلیل واریانس یک راهه برای بررسی تفاوت دیدگاه‌های والدین بر اساس سن آن‌ها

معیار	شاخص‌های آماری		درجه آزادی	مجموع مجذورات		معداری
	F	مجذور میانگین		بین گروهی	درون گروهی	
سن کودک	۲/۷۳*	۱۱/۸۵	۳	۳۵/۵۶	بین گروهی	۰/۰۴
		۴/۳۴	۱۹۶	۸۵۰/۸۲	درون گروهی	
			۱۹۹	۸۸۶/۳۸	کل	
کاربرد اسباب‌بازی	۴/۳۱**	۲۲/۱۰	۳	۶۶/۳۱	بین گروهی	۰/۰۱
		۵/۱۳	۱۹۶	۱۰۰۵/۶۹	درون گروهی	
			۱۹۹	۱۰۷۲/۰۰	کل	
جنسیت کودک	۴/۵۰**	۲۹/۷۷	۳	۸۹/۳۲	بین گروهی	۰/۰۱
		۶/۶۲	۱۹۶	۱۲۹۷/۳۰	درون گروهی	
			۱۹۹	۱۳۸۶/۶۲	کل	
ظاهر اسباب‌بازی	۴/۵۶**	۱۹/۵۲	۳	۵۸/۵۶	بین گروهی	۰/۰۱
		۴/۲۸	۱۹۶	۸۳۹/۳۲	درون گروهی	
			۱۹۹	۸۹۷/۸۷	کل	
ایمنی اسباب‌بازی	۳/۲۹*	۱۵/۹۵	۳	۴۷/۸۶	بین گروهی	۰/۰۲
		۴/۸۴	۱۹۶	۹۴۹/۱۶	درون گروهی	
			۱۹۹	۹۹۷/۰۲	کل	
تنوع اسباب‌بازی	۳/۳۰*	۱۵/۰۱	۳	۴۵/۰۳	بین گروهی	۰/۰۲
		۴/۵۴	۱۹۶	۸۹۰/۵۷	درون گروهی	
			۱۹۹	۹۳۵/۵۹	کل	
قیمت اسباب‌بازی	۲/۰۱	۱۴/۱۳	۳	۴۲/۴۰	بین گروهی	۰/۱۱
		۷/۰۵	۱۹۶	۱۳۸۱/۱۸	درون گروهی	
			۱۹۹	۱۴۲۳/۵۸	کل	
فرهنگ و ارزش‌های جامعه	۰/۷۲	۴/۳۷	۳	۱۳/۱۱	بین گروهی	۰/۵۴
		۶/۰۹	۱۹۶	۱۱۹۲/۸۹	درون گروهی	
			۱۹۹	۱۲۰۵/۹۹	کل	

$p < 0.05^*$

$p < 0.01^{**}$

تفاوت معنادار دارد ($p < 0/05$). میانگین نظرات والدین ۲۵-۳۰ سال نیز با میانگین نظرات والدین ۴۱ سال و بالاتر نیز در مورد معیارهای کاربرد اسباب‌بازی، جنسیت کودک، ظاهر اسباب‌بازی، ایمنی و تنوع اسباب‌بازی تفاوت معنادار دارد ($p < 0/05$). همچنین نتایج نشان می‌دهد که میانگین نظرات والدین ۳۱-۳۵ سال با میانگین نظرات والدین ۴۱ سال و بالاتر، در مورد معیارهای ظاهر و تنوع اسباب‌بازی تفاوت معنادار دارد ($p < 0/05$).

برای بررسی دقیق‌تر تفاوت بین والدین گروه‌های سنی مختلف از نظر توجه به معیارهای هشت‌گانه انتخاب اسباب‌بازی در جدول ۸ از آزمون تعقیبی بونفرونی (Bonferroni) ($\alpha = 0/05$) استفاده شد. به دلیل تعداد زیاد مقایسه‌های زوجی برای هر معیار، تنها نتایج تفاوت‌های غیرمعنادار برای معیار سن و نتایج تفاوت‌های معنادار برای معیارهای کاربرد، جنسیت، ظاهر، ایمنی و تنوع گزارش شده است. همچنین میانگین نظرات والدین ۲۵-۳۰ سال با میانگین نظرات والدین ۳۶-۴۰ سال در مورد معیار کاربرد اسباب‌بازی

جدول ۸. نتایج مقایسه‌های چندگانه با آزمون تعقیبی بونفرونی برای والدین گروه‌های سنی مختلف

معیار	مقایسه	تفاوت میانگین	خطای استاندارد	معناداری
سن کودک	۲۵-۳۰ سال با ۳۱-۳۵ سال	۰/۵۲۰	۰/۳۶۰	۰/۹۰۳
	۲۵-۳۰ سال با ۳۶-۴۰ سال	۱/۰۴۹	۰/۴۵۲	۰/۱۲۸
	۲۵-۳۰ سال با ۴۱ سال و بالاتر	۱/۲۲۴	۰/۵۱۹	۰/۱۱۶
	۳۱-۳۵ سال با ۳۶-۴۰ سال	۰/۵۲۹	۰/۴۱۶	۱/۰۰۰
	۳۱-۳۵ سال با ۴۱ سال و بالاتر	۰/۷۰۴	۰/۴۸۸	۰/۹۰۴
	۳۶-۴۰ سال با ۴۱ سال و بالاتر	۰/۱۷۵	۰/۵۵۹	۱/۰۰۰
کاربرد اسباب‌بازی	۲۵-۳۰ سال با ۳۶-۴۰ سال	۱/۳۸۱*	۰/۴۹۲	۰/۰۳۳
	۲۵-۳۰ سال با ۴۱ سال و بالاتر	۱/۶۷۷*	۰/۵۶۴	۰/۰۲۰
جنسیت کودک	۲۵-۳۰ سال با ۴۱ سال و بالاتر	۲/۱۵۵*	۰/۶۴۱	۰/۰۰۶
ظاهر اسباب‌بازی	۲۵-۳۰ سال با ۴۱ سال و بالاتر	۱/۸۹۸*	۰/۵۱۵	۰/۰۰۲
	۳۱-۳۵ سال با ۴۱ سال و بالاتر	۱/۴۱۲*	۰/۴۸۵	۰/۰۲۴
ایمنی اسباب‌بازی	۲۵-۳۰ سال با ۴۱ سال و بالاتر	۱/۵۸۹*	۰/۵۴۸	۰/۰۲۵
تنوع اسباب‌بازی	۲۵-۳۰ سال با ۴۱ سال و بالاتر	۱/۶۲۲*	۰/۵۳۱	۰/۰۱۵
	۳۱-۳۵ سال با ۴۱ سال و بالاتر	۱/۳۷۲*	۰/۴۹۹	۰/۰۳۹

طبق جدول ۹، F مشاهده شده برای هیچ کدام از معیارهای هشت‌گانه در سطح $p < 0/05$ معنادار نیست؛ به عبارت دیگر، تحصیلات والدین تأثیری در توجه به معیارهای انتخاب اسباب‌بازی برای کودکانشان ندارد.

پرسش پنجم: آیا بین دیدگاه والدین با تحصیلات مختلف در توجه به معیارهای هشت‌گانه در انتخاب اسباب‌بازی تفاوت معناداری وجود دارد؟

جدول ۹. نتایج تحلیل واریانس یک راهه برای بررسی تفاوت دیدگاه‌های والدین بر اساس سطح تحصیلات آن‌ها

معناداری	F	مجذور میانگین	درجه آزادی	مجموع مجذورات		شاخص‌های آماری
				معیار		
۰/۹۹	۰/۰۵	۰/۲۱	۵	۱/۰۷	بین گروهی	سن کودک
		۴/۵۶	۱۹۴	۸۸۵/۳۱	درون گروهی	
			۱۹۹	۸۸۶/۳۸	کل	
۰/۹۸	۰/۱۴	۰/۸۰	۵	۳/۹۹	بین گروهی	کاربرد اسباب بازی
		۵/۵۰	۱۹۴	۱۰۶۸/۰۱	درون گروهی	
			۱۹۹	۱۰۷۲/۰۰	کل	
۰/۹۲	۰/۲۸	۲/۰۲	۵	۱۰/۱۰	بین گروهی	جنسیت کودک
		۷/۱۰	۱۹۴	۱۳۷۶/۵۲	درون گروهی	
			۱۹۹	۱۳۸۶/۶۲	کل	
۰/۴۱	۱/۰۲	۴/۶۰	۵	۲۳/۰۰	بین گروهی	ظاهر اسباب بازی
		۴/۵۱	۱۹۴	۸۷۴/۸۷	درون گروهی	
			۱۹۹	۸۹۷/۸۷	کل	
۰/۶۶	۰/۶۵	۳/۲۹	۵	۱۶/۴۵	بین گروهی	ایمنی اسباب بازی
		۵/۰۵	۱۹۴	۹۸۰/۵۷	درون گروهی	
			۱۹۹	۹۹۷/۰۲	کل	
۰/۸۲	۰/۴۴	۲/۰۹	۵	۱۰/۴۵	بین گروهی	تنوع اسباب بازی
		۴/۷۷	۱۹۴	۹۲۵/۱۴	درون گروهی	
			۱۹۹	۹۳۵/۵۹	کل	
۰/۵۷	۰/۷۷	۵/۵۱	۵	۲۷/۵۶	بین گروهی	قیمت اسباب بازی
		۷/۲۰	۱۹۴	۱۳۹۶/۰۲	درون گروهی	
			۱۹۹	۱۴۲۳/۵۸	کل	
۰/۵۲	۰/۸۴	۵/۱۰	۵	۲۵/۴۸	بین گروهی	فرهنگ و ارزش‌های جامعه
		۶/۰۸	۱۹۴	۱۱۸۰/۵۱	درون گروهی	
			۱۹۹	۱۲۰۵/۹۹	کل	

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل واریانس یک راهه طبق جدول ۱۰ تفاوت معناداری را بین والدین خانه‌دار و شاغل برای هیچ کدام از معیارهای هشت‌گانه در انتخاب اسباب بازی در سطح $p < ۰/۰۵$ نشان نمی‌دهد.

پرسش ششم: آیا بین دیدگاه والدین شاغل و خانه‌دار در توجه به معیارهای هشت‌گانه در انتخاب اسباب بازی تفاوت معناداری وجود دارد؟

جدول ۱۰. نتایج تحلیل واریانس یک راهه برای بررسی تفاوت دیدگاه‌های والدین بر اساس نوع شغل آنان

معناداری	مجدور میانگین	درجه آزادی	مجموع مجذورات		شاخص‌های آماری
			معیار		
۰/۲۱	۱/۴۰	۶/۱۵	۷	۴۳/۰۷	بین گروهی
		۴/۳۹	۱۹۲	۸۴۳/۳۱	درون گروهی
			۱۹۹	۸۸۶/۳۸	کل
۰/۱۹	۱/۴۳	۷/۶۱	۷	۵۳/۲۸	بین گروهی
		۵/۳۱	۱۹۲	۱۰۱۸/۷۲	درون گروهی
			۱۹۹	۱۰۷۲/۰۰	کل
۰/۳۴	۱/۴۷	۷/۹۵	۷	۵۵/۶۳	بین گروهی
		۶/۹۳	۱۹۲	۱۳۳۰/۹۹	درون گروهی
			۱۹۹	۱۳۸۶/۶۲	کل
۰/۴۸	۰/۹۴	۴/۲۵	۷	۲۹/۷۸	بین گروهی
		۴/۵۲	۱۹۲	۸۶۸/۱۰	درون گروهی
			۱۹۹	۸۹۷/۸۷	کل
۰/۰۸	۱/۸۳	۸/۹۲	۷	۶۲/۶۴	بین گروهی
		۴/۸۷	۱۹۲	۹۳۴/۵۶	درون گروهی
			۱۹۹	۹۹۷/۰۲	کل
۰/۲۶	۱/۲۸	۵/۹۶	۷	۴۱/۷۶	بین گروهی
		۴/۶۵	۱۹۲	۸۹۳/۸۴	درون گروهی
			۱۹۹	۹۳۵/۵۹	کل
۰/۱۷	۱/۵۱	۱۰/۶۰	۷	۷۴/۱۸	بین گروهی
		۷/۰۳	۱۹۲	۱۳۴۹/۴۰	درون گروهی
			۱۹۹	۱۴۲۳/۵۸	کل
۰/۱۰	۱/۷۴	۱۰/۳۱	۷	۷۲/۱۵	بین گروهی
		۵/۹۱	۱۹۲	۱۱۳۳/۸۴	درون گروهی
			۱۹۹	۱۲۰۵/۹۹	کل

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل واریانس یک راهه طبق جدول ۱۱ تفاوت معناداری را در والدین با فرزندان متفاوت در توجه به معیارهای هشت‌گانه در انتخاب اسباب‌بازی در سطح $p < 0.05$ نشان نمی‌دهد.

پرسش هفتم: آیا بین دیدگاه والدین با تعداد فرزندان متفاوت در توجه به معیارهای هشت‌گانه در انتخاب اسباب‌بازی تفاوت معناداری وجود دارد؟

جدول ۱۱. نتایج تحلیل واریانس یک راهه برای بررسی تفاوت دیدگاه‌های والدین دارای تعداد فرزندان مختلف

معناداری	F	مجدور میانگین	درجه آزادی	مجموع مجدورات		شاخص‌های آماری
				معیار		
۰/۵۳	۰/۸۳	۳/۷۰	۱	۱۸/۵۱	بین گروهی	سن کودک
		۴/۴۷	۱۹۸	۸۶۷/۸۷	درون گروهی	
			۱۹۹	۸۸۶/۳۸	کل	
۰/۵۷	۰/۷۷	۴/۱۹	۱	۲۰/۹۷	بین گروهی	کاربرد اسباب بازی
		۵/۴۲	۱۹۸	۱۰۵۱/۰۲	درون گروهی	
			۱۹۹	۱۰۷۲/۰۰	کل	
۰/۴۱	۱/۰۲	۷/۱۰	۱	۳۵/۵۲	بین گروهی	جنسیت کودک
		۶/۹۶	۱۹۸	۱۳۵۱/۱۰	درون گروهی	
			۱۹۹	۱۳۸۶/۶۲	کل	
۰/۲۸	۱/۲۶	۵/۶۷	۱	۲۸/۳۴	بین گروهی	ظاهر اسباب بازی
		۴/۴۸	۱۹۸	۸۶۹/۵۴	درون گروهی	
			۱۹۹	۸۹۷/۸۷	کل	
۰/۲۴	۱/۳۵	۶/۷۲	۱	۳۳/۵۹	بین گروهی	ایمنی اسباب بازی
		۴/۹۷	۱۹۸	۹۶۳/۴۳	درون گروهی	
			۱۹۹	۹۹۷/۰۲	کل	
۰/۳۸	۱/۰۷	۵/۰۴	۱	۲۵/۱۹	بین گروهی	تنوع اسباب بازی
		۴/۶۹	۱۹۸	۹۱۰/۴۰	درون گروهی	
			۱۹۹	۹۳۵/۵۹	کل	
۰/۷۶	۰/۵۲	۳/۷۴	۱	۱۸/۷۱	بین گروهی	قیمت اسباب بازی
		۷/۲۴	۱۹۸	۱۴۰۴/۸۷	درون گروهی	
			۱۹۹	۱۴۲۳/۵۸	کل	
۰/۵۱	۰/۸۶	۵/۲۰	۱	۲۶/۰۲	بین گروهی	فرهنگ و ارزش‌های جامعه
		۶/۰۸	۱۹۸	۱۱۹۰/۳۰	درون گروهی	
			۱۹۹	۱۲۰۵/۹۹	کل	

بحث و نتیجه‌گیری

دوران کودکی و سال‌های نخستین زندگی کودک در محیطی مطلوب می‌تواند در شادابی، استقلال و مسئولیت‌پذیری کودک نقش بسزایی ایفا کند. بازی،

بخشی از زندگی کودک را تشکیل می‌دهد و نقش سازنده‌ای برای زندگی آینده او دارد. هدف بازی فقط سرگرمی کودک نیست، بلکه شناسایی موقعیت‌های جدید و آموزشی، فعالیت‌های ذهنی و عاطفی کودک

طیف‌های مختلف سنی، تحصیلی و شغلی والدین کودکان را مورد بررسی قرار دهد. یافته‌های حاصل از پرسش اول مبنی بر تعیین میزان اهمیت والدین نسبت به معیارهای هشت‌گانه انتخاب اسباب‌بازی نشان داد که اولویت اول متعلق به معیار تناسب سن کودک، اولویت دوم متعلق به معیار کاربرد اسباب‌بازی، اولویت سوم متعلق به معیار جنسیت کودک، اولویت چهارم متعلق به معیار ظاهر اسباب‌بازی، اولویت پنجم متعلق به معیار ایمنی اسباب‌بازی، اولویت ششم متعلق به معیار تنوع اسباب‌بازی، اولویت هفتم متعلق به معیار قیمت اسباب‌بازی و اولویت هشتم و آخر متعلق به معیار فرهنگ و ارزش‌های جامعه است. همچنین با توجه به اینکه والدین در این تحقیق نسبت به معیارهای هشت‌گانه انتخاب اسباب‌بازی آگاهی داشتند و این آگاهی در مادران در مقایسه با پدران بیشتر بود، لکن در هنگام خرید و انتخاب اسباب‌بازی این دقت و توجه بسیار کم است؛ بنابراین انتخاب اسباب‌بازی بدون در نظر گرفتن معیارهای هشت‌گانه اسباب‌بازی بسیار آسیب‌زا خواهد بود و آگاهی و توجه به هر یک از معیارها نقش بسزایی در رشد همه‌جانبه کودک دارد که به اجمال بیان می‌شود: تناسب سن کودک با اسباب‌بازی به معنای سازگاری اسباب‌بازی با ویژگی‌های فیزیکی و توانایی‌های ذهنی کودک است. توجه به معیار کاربرد اسباب‌بازی نقش بسزایی در ایجاد، اصلاح و تقویت مهارت‌های فردی و اجتماعی کودک دارد و تناسب جنسیت کودک با اسباب‌بازی نیز نقش بسزایی برای ایفای نقش در بزرگسالی و تمرین برای آینده و ورود به جامعه خواهد داشت. توجه به فرهنگ و ارزش‌های جامعه در انتخاب اسباب‌بازی به کودک کمک می‌کند تا قوانین و قاعده‌های جامعه خود را بهتر بشناسد و به فرهنگ کشور خود احترام بگذارد. توجه به قابل شست‌وشو بودن، شکننده و خطرآفرین نبودن وسیله بازی و توجه به ترکیبات و رنگ در ساخت

نیز هست که در این راستا اسباب‌بازی جایگاه خاصی را به خود اختصاص می‌دهد و با توجه به اهمیت بازی و اسباب‌بازی در زندگی کودک می‌توان گفت که اسباب‌بازی یکی از نیازهای اساسی کودکان است و نیاز فطری بچه‌ها را ارضا می‌کند. همچنین وسیله‌ای است که کودک با آن شخصیت خود را از لحاظ فکری و روانی می‌سازد و به آن شکل داده و آینده خود را در آن جست‌وجو می‌کند. اسباب‌بازی نقش مؤثری در زندگی کودک دارد و جزئی از زندگی او را تشکیل می‌دهد. چنانچه این اسباب‌بازی‌ها با دقت و طبق اصول روان‌شناسی و اهداف آموزشی انتخاب شوند در زندگی اجتماعی و روانی و رشد فکری و تربیتی آن‌ها بسیار مؤثر خواهند بود. به همین دلیل روان‌شناسان در این زمینه به تفضیل بحث کرده‌اند و بازی و اسباب‌بازی را در رشد فکری و تربیت قوای عقلانی کودک مؤثر دانسته‌اند. کودکان به هنگام بازی مخصوصاً با اسباب‌بازی‌هایی که جنبه فکری و آموزشی دارد بهتر می‌توانند به فعالیت‌های مختلف ذهنی، حرکتی و روانی بپردازند. از نظر کارشناسان عرصه تعلیم و تربیت تمایل کودکان به داشتن اسباب‌بازی، یکی از علائم سلامت عقل، کنجکاوی و هوشیاری آنان است. همچنین بازی و اسباب‌بازی در رشد همه‌جانبه کودکان مؤثر است. بنابراین والدین هنگام خرید اسباب‌بازی باید با آگاهی و برنامه‌ریزی دقیق در مورد انتخاب اسباب‌بازی اقدام کنند تا هوش و خلاقیت را در کودک خود پرورش دهند، بنابراین پژوهش حاضر با هدف بررسی معیارهای هشت‌گانه (تناسب سن و جنسیت، ایمنی، قیمت، تنوع، کاربرد، ظاهر، فرهنگ و ارزش‌های جامعه) در انتخاب اسباب‌بازی از دیدگاه والدین کودکان ۴-۶ ساله سپاهان شهر اصفهان سعی دارد به صورت جامع‌تر نسبت به تحقیقات قبل ضمن تعیین دیدگاه والدین نسبت به معیارهای هشت‌گانه در انتخاب اسباب‌بازی برای کودکان ۴-۶ ساله، معیارهای بااهمیت و مغفول در

تولید وسایل بیانگر توجه به معیار ایمنی در انتخاب اسباب‌بازی است. نوشته شدن آدرس کارخانه تولیدکننده و علامت استاندارد می‌تواند نشانه سالم بودن و ایمنی اسباب‌بازی باشد، ولی اگر والدین اسباب‌بازی‌های خطرناک برای کودکان خود انتخاب کنند نه فقط باعث موفقیت کودک نشده، بلکه خطرات غیرمنتظره‌ای هم می‌تواند برای آنان در برداشته باشند. قیمت اسباب‌بازی نیز به‌عنوان یکی از نگرانی‌های والدین باید در حدی باشد که والدین بتوانند آن را تهیه کنند و کودک هم بتواند آن را دستکاری کند، بنابراین خرید اسباب‌بازی‌های گران‌قیمت که جنبه تزئینی و ویتروینی دارد اثرات منفی روانی خواهد داشت. توجه به این نکته که کودک دارای استعدادهای گوناگونی است که هر یک از آنها برای شکوفایی خود نیازمند راهکارهای متنوعی است، بنابراین توجه به معیار تنوع اسباب‌بازی در شکوفایی استعدادهای مختلف کودک را مورد توجه قرار می‌دهد. توجه به جذابیت و ظاهر اسباب‌بازی و نوع بسته‌بندی و همچنین رنگ به کار برده شده در اسباب‌بازی نیز به‌عنوان یکی از معیارهای انتخاب اسباب‌بازی نیاز به دقت و توجه بیشتری احساس می‌شود. توجه به ظاهر اسباب‌بازی نیز بسیار مؤثر است و ضرورت دارد والدین اسباب‌بازی‌هایی با رنگ شاد انتخاب کنند تا باعث شادی و نشاط در روحیه کودک شود و از انتخاب اسباب‌بازی‌هایی با رنگ کدر که اثرات منفی بر روح و روان کودک می‌گذارد، خودداری شود. البته در تحقیقات پیشین انجام شده در این زمینه یک یا چند معیار در انتخاب اسباب‌بازی مورد بررسی قرار گرفته و هیچ تحقیقی تمامی این معیارهای هشت‌گانه در این تحقیق را مورد بررسی قرار نداده‌اند؛ بنابراین نتایج تحقیقات گلدستین (Goldstein, 2012) که به اهمیت سه معیار تناسب سن، جنس و کاربرد اسباب‌بازی تأکید دارد و تحقیقات اعتمادمقدم (Etemad Moghadam, 2012) با تأکید بر کاربرد اسباب‌بازی و تحقیق جادوا، هینس و گلمبک (jadva & Hines & Golombok, 2010) با تأکید بر ظاهر. تناسب سن و جنس. ایمنی و قیمت و تحقیق شجاعی

یافته‌های پرسش دوم مبنی بر تعیین سه معیار اصلی والدین از معیارهای هشت‌گانه انتخاب اسباب‌بازی نشان داد که تناسب سن کودک، کاربرد اسباب‌بازی و تناسب جنسیت کودک سه معیار اصلی والدین در انتخاب اسباب‌بازی برای کودکان است. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات گلدستین (Goldstein, 2012) که به اهمیت سه معیار تناسب سن، جنس و کاربرد اسباب‌بازی تأکید دارد همخوانی دارد و معیارهای ایمنی، ظاهر و تنوع اسباب‌بازی، قیمت و تناسب با فرهنگ و ارزش‌های جامعه با توجه به آگاهی والدین کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد که با نتایج تحقیق اعتمادمقدم (Etemad Moghadam, 2012) با تأکید بر کاربرد اسباب‌بازی و تحقیق جادوا، هینس و گلمبک (jadva & Hines & Golombok, 2010) با تأکید بر ظاهر. تناسب سن و جنس. ایمنی و قیمت و تحقیق شجاعی

یافته‌های پرسش دوم مبنی بر تعیین سه معیار اصلی والدین از معیارهای هشت‌گانه انتخاب اسباب‌بازی نشان داد که تناسب سن کودک، کاربرد اسباب‌بازی و تناسب جنسیت کودک سه معیار اصلی والدین در انتخاب اسباب‌بازی برای کودکان است. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات گلدستین (Goldstein, 2012) که به اهمیت سه معیار تناسب سن، جنس و کاربرد اسباب‌بازی تأکید دارد و تحقیقات اعتمادمقدم (Etemad Moghadam, 2012) با تأکید بر کاربرد اسباب‌بازی و تحقیق جادوا، هینس و گلمبک (jadva & Hines & Golombok, 2010) با تأکید بر ظاهر. تناسب سن و جنس. ایمنی و قیمت و تحقیق شجاعی

اسباب‌بازی‌ها مانند «باربی» همه‌گیر شوند می‌توانند قوانین و قاعده‌های فرهنگی و سنتی جامعه را بشکنند و فرهنگ جامعه ایرانی را زیر سؤال ببرند. نتایج این تحقیق با تحقیق شجاعی (Shojaei, 2006) که تأکید بر اهمیت توجه به فرهنگ در انتخاب اسباب‌بازی دارد، همخوانی ندارد. در سایر تحقیقات انجام شده، مقوله فرهنگ در انتخاب اسباب‌بازی مورد بررسی و توجه قرار نگرفته است.

نتایج حاصل از پرسش چهارم مبنی بر تفاوت بین دیدگاه والدین با سنین مختلف در توجه به معیارهای هشت‌گانه در انتخاب اسباب‌بازی بیانگر این است که برای معیارهای تناسب سن کودک، کاربرد اسباب‌بازی، جنسیت کودک، ظاهر در سطح $p < 0.01$ و برای معیارهای ایمنی و تنوع اسباب‌بازی در سطح $p < 0.05$ تفاوت معنادار را نشان می‌دهد و والدین در گروه‌های سنی مختلف در ۶ معیار (تناسب با سن و جنسیت، ظاهر، ایمنی، کاربرد و تنوع) از ۸ معیار مورد بررسی این تفاوت وجود دارد. همچنین میزان توجه و دقت در انتخاب معیارهای اسباب‌بازی با افزایش سن والدین در سه معیار (ایمنی، کاربرد و تناسب جنسیت) بیشتر می‌شود و توجه به دو معیار تنوع و ظاهر اسباب‌بازی در والدین با گروه سنی پایین‌تر بیشتر است. نتایج این تحقیق با تحقیقات جادوا، هنیس و گلمبک (Jadva & Hines & Golombok, 2010) تنها در دو معیار (ظاهر و ایمنی اسباب‌بازی) همخوانی دارد و در چهار معیار دیگر (تناسب سن و جنسیت، کاربرد و تنوع اسباب‌بازی) همخوانی ندارد. نتایج این تحقیق با تحقیق الکردی (Al kurdi, 2017) تنها با معیار جنسیت همخوانی دارد.

نتایج حاصل از پرسش پنجم مبنی بر تفاوت معنادار بین دیدگاه والدین با تحصیلات مختلف در توجه به معیارهای هشت‌گانه در انتخاب اسباب‌بازی بیانگر این است که برای هیچ کدام از ملاک‌های هشت‌گانه در سطح $p < 0.05$ تفاوت معنادار نیست؛ بنابراین تحصیلات

(Shojaei, 2006) با تأکید بر کاربرد، ظاهر، قیمت، ایمنی، فرهنگ و تنوع همخوانی ندارد؛ بنابراین با توجه به اینکه تناسب سن، کاربرد اسباب‌بازی و تناسب جنسیت کودک با اسباب‌بازی در این تحقیق به‌عنوان اولویت اول تا سوم در انتخاب اسباب‌بازی توسط والدین تعیین شده است. با این وجود درصد کمی از والدین به هنگام انتخاب اسباب‌بازی به معیار سن، کاربرد و تناسب جنسیت توجه داشته‌اند که بیانگر بی‌توجه جدی والدین نسبت به اثرات منفی این معیارها بر کودکشان است. تناسب سن کودک با اسباب‌بازی به معنای سازگاری اسباب‌بازی با ویژگی‌های فیزیکی و توانایی‌های ذهنی کودک است. توجه به معیار کاربرد اسباب‌بازی نقش بسزایی در ایجاد، اصلاح و تقویت مهارت‌های فردی و اجتماعی کودک دارد و تناسب جنسیت کودک با اسباب‌بازی نیز نقش بسزایی برای ایفای نقش در بزرگسالی و تمرین برای آینده و ورود به جامعه خواهد داشت که نیازمند ارائه برنامه‌های آموزشی در مهدکودک‌ها و پیش‌دبستانی‌ها برای والدین به‌ویژه در زمینه نقش و اثرات این سه معیار در انتخاب اسباب‌بازی برای کودکان است.

یافته‌های پرسش سوم مبنی بر تعیین معیاری که از میان معیارهای هشت‌گانه بیشتر مورد غفلت و توجه قرار می‌گیرد، نتایج بیانگر این است که توجه به تناسب اسباب‌بازی با فرهنگ و ارزش‌های جامعه به‌عنوان آخرین معیار توسط والدین بیشتر مورد غفلت و بی‌توجهی بوده است. در حالی که توجه به فرهنگ و ارزش‌های جامعه در انتخاب اسباب‌بازی به کودک کمک می‌کند تا قوانین و قاعده‌های جامعه خود را بهتر بشناسد و به فرهنگ کشور خود احترام بگذارد، ولی در صورت رعایت نکردن این نکات در هنگام انتخاب اسباب‌بازی، می‌تواند پیامدهای منفی به دنبال داشته باشند، از جمله اینکه کودکان با آداب و رسوم، لباس، سبک و شیوه زندگی و رفتاری و فرهنگ کشورهای دیگر آشنا می‌شوند و رفتار می‌کنند، چنانچه این

می‌کنند عمل ساده‌ای نیست، بنابراین ضرورت تحقیقات بیشتر در این زمینه و انعکاس نتایج تحقیقات به والدین مطرح می‌شود. همچنین با توجه به اهمیت معیارهای هشت‌گانه در انتخاب اسباب‌بازی مناسب و به‌منظور کاهش اثرات بی‌توجهی نسبت به این معیارها بر کودکان، برگزاری جلسات مختلف در زمینه معرفی معیارهای مهم در انتخاب اسباب‌بازی و بررسی اثرات توجه و بی‌توجهی نسبت به این معیارها در رشد و پرورش همه‌جانبه کودکان در مراکز پیش‌دبستانی و مهدکودک‌ها برای والدین کودکان بیش از پیش ضرورت دارد.

منابع

- Asgarizadeh. Gh (2005), Toy Parts Guide, Tehran: Abyan Publications 72. {persian}
- Ahmadvand, M A (2002), Psychology of Play, Tehran: Payame Noor Publications. 81. {persian}
- Dehdari, T. Daneshkan A. Nourafkan.Z. Esmaeelabadi.K. Kalhor. F. Mahmoudi.F (2010), "Parental awareness of the safety of toys and its criteria for purchasing in Tehran", Scientific Information Database of the University of Jihad, Volume 10, No. 1, pp. 89-83. {persian}.
- Deborah.j.Bodrova.L (2008)"why children need play", scholastic online journal.
- Etemad Moghadam. F (2012), what kind of children's toys are welcome to die? Rastakhiz Publishing, No. 16, 20. {persian}
- Glassy. D,Romano j. (2003) selecting appropriate toys for young children: the pediatrician's role.pediatrics 111.
- Goldstein. J (2012) play in children's development 'health and well-being.published: Brussels.
- Jadva.V.Hines. M Golombok.S (2010)"Infants preference for toys.colours and shapes:sex differences and similarities ".archives of sexual behavior journal
- Al kurdi.B (2017)" Investing the factors influencing parent toy purchase decision: reasoning and consequences", International business research journal, vol 10, No 4, pages 104-111.

والدین تأثیری در توجه به معیارهای انتخاب اسباب‌بازی برای کودکانشان ندارد. نتایج این تحقیق با تحقیق ال‌کوردی (Al kurdi, 2017) مبنی بر عدم تفاوت در دیدگاه والدین با تحصیلات مختلف در انتخاب اسباب‌بازی همخوانی دارد. به عبارت دیگر تحصیلات والدین تفاوتی در تغییر نگرش والدین در انتخاب و اهمیت قائل شدن در معیارهای انتخاب اسباب‌بازی برای کودکانشان ندارد.

نتایج حاصل از پرسش ششم مبنی بر تفاوت معنادار بین دیدگاه والدین شاغل و خانه‌دار در توجه به معیارهای هشت‌گانه در انتخاب اسباب‌بازی تفاوت معناداری را بین والدین خانه‌دار و شاغل برای هیچ کدام از ملاک‌های هشت‌گانه در انتخاب اسباب‌بازی در سطح $p < 0/05$ نشان نمی‌دهد. نتایج این تحقیق با تحقیق ال‌کوردی (Al kurdi, 2017) مبنی بر عدم تفاوت در نوع انتخاب والدین با مشاغل متفاوت در انتخاب اسباب‌بازی همخوانی دارد.

نتایج حاصل از پرسش هفتم مبنی بر تفاوت معنادار بین دیدگاه والدین با تعداد فرزندان متفاوت در توجه به معیارهای هشت‌گانه در انتخاب اسباب‌بازی بیانگر تفاوت معناداری را در والدین با فرزندان متفاوت در توجه به معیارهای هشت‌گانه در انتخاب اسباب‌بازی در سطح $p < 0/05$ نشان نمی‌دهد. به عبارت دیگر تجربه شخصی والدین با تعداد فرزند مختلف، تفاوتی در دیدگاه والدین در انتخاب اسباب‌بازی ایجاد نمی‌کند. البته این متغیر در تحقیقات پیشین کمتر مورد توجه قرار گرفته است و از میان اطلاعات جمعیت‌شناختی والدین تنها سطح تحصیلات، نوع شغل، جنسیت و سن والدین در بررسی دیدگاه والدین در انتخاب اسباب‌بازی مورد بررسی قرار گرفته است که از این میان در تحقیقات پیشین فقط جنسیت والدین به ایجاد دیدگاه متفاوتی در بین والدین در انتخاب و توجه به معیار خاصی در انتخاب اسباب‌بازی برای کودکان منجر شده است؛ بنابراین با توجه به اینکه خرید اسباب‌بازی آن‌گونه که والدین فکر

- Motahari. MR (2010), Children and Toys, Quarterly Journal of Knowledge, No. 64, pp. 25-21. {persian}
- Naeyc.National association for the education of young children. (2017)" Good toys for young children" Naeyc online website.
- Pourmoghadas, H. Pishkaroo.AR. Kavehzadeh.F(2006) "Investigation of the amount of lead, chromium and cadmium toxic metals in some plastic toys of children in Isfahan" Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services, Yazd, Iran. Volume 14, Issue 2. Pages 64-59. {persian}
- Shafiei, H. Shkarai.M. Moghadam.M. Taherian.A. Mohebbi.SH. Zarean.A. Ahmadi Soufirand.H (1999), cultural implications of toy, Tehran: Institute of Culture and Knowledge.
- Shojaei, MS (2006), Children's play in Islam, Qom, Bostan Institute Book. 72-71. {persian}
- Shahraari, M (1983), Guide to toy selection, Tehran, Children's and adolescent intellectual center, No. 37, & pp. 6-5. {persian}
- Tabatabai Nia, SMM (1987), Toys and Education and Treatment, Publishing Department, Jihad University of Medical Sciences, First Printing, pp. 42-35. {persian}